

Laidiens: 17.05.2006., Nr. 76

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas noteikumi Nr.93

Rīgā 2006.gada 12.maijā (prot. Nr.21 2.p.)

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izstrādes noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma
7.panta pirmās daļas 1.punktu un 17.panta 2.punktu*

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka prasības, kas kredītiestādēm, krājaizdevu sabiedrībām, ieguldījumu brokeru sabiedrībām, ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām, apdrošinātājiem, Latvijas Centrālajam depozitārijam, regulētā tirgus organizētājiem (biržām), privātajiem pensiju fondiem un apdrošināšanas starpniekiem (turpmāk tekstā — dalībnieks) jāņem vērā, izstrādājot un dokumentējot iekšējās kontroles sistēmu nolūkā identificēt klientus un noskaidrot patiesos labuma guvējus, konstatēt neparastus un aizdomīgus finanšu darījumus.

2. Noteikumi ir saistoši dalībniekam, ciktāl šo noteikumu regulējums var būt piemērojams attiecīgajam dalībniekam vai tā darbībai.

3. Dalībnieks izstrādā un dokumentē šajos noteikumos minēto politiku un procedūras, lai izpildītu likuma “Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu” (turpmāk tekstā — likums) prasības, samazinātu iespēju dalībniekam sadarboties ar klientiem, kas var būt iesaistīti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā vai terorisma finansēšanā, kā arī nepieļautu zaudējumu rašanos, kas saistīti ar strauju uzticības zudumu.

4. Noteikumos lietoti šādi termini:

4.1. *klientu riska grupas* — klientu iedalījums, kurā dalībnieks, pamatojoties uz iekšējās kontroles sistēmas dokumentos noteiktajām pazīmēm, iedala klientus atkarībā no dalībnieka izvērtējuma par klientu radītajiem riskiem saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu;

4.2. *augsta riska klients* — klients, kuram pašam vai tā veiktajiem darījumiem ir pazīmes, kas var liecināt par paaugstinātu risku attiecībā uz tā iespējamu izmantošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā vai terorisma finansēšanā, un šādas pazīmes ir noteiktas dalībnieka iekšējās kontroles sistēmas dokumentos;

4.3. *politiski eksponēta persona* — ārvalsts fiziskā persona, kura ir valsts vadītājs, valdības vadītājs, ministrs, Augstākās tiesas priekšsēdētājs, Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs, parlamenta deputāts, minēto personu ģimenes locekļi (laulātais, vecāki, brāļi, māsas un bērni), kā arī personas, kuras minētos amatus atstājušas gada laikā, un minēto personu ģimenes locekļi;

4.4. *savstarpēji saistītu klientu grupa* — divas vai vairākas personas, kuras veido dalībniekam vienu kopīgu risku, jo viena no šīm personām tieši vai netieši kontrolē citu personu vai citas personas, izņemot gadījumus, kad personas, kuras tieši vai netieši kontrolē citu personu vai citas personas, ir Latvijas valsts un pašvaldības, Eiropas Savienības dalībvalstis, Eiropas Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas un Eiropas Ekonomikas zonas valstis, Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas valstu pašvaldības;

4.5. *iekšējās kontroles sistēma* (šo noteikumu izpratnē) — dalībnieka politika un procedūras noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā, kā arī to izvērtēšanas un izpildes kontroles mehānisms nolūkā nodrošināt dalībnieka darbību tā, lai dalībnieka vadībai būtu pamatota pārliecība, ka dalībnieks ir nodrošināts pret risku tikt iesaistītam noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā un terorisma finansēšanas darījumos, darbības riski tiek pastāvīgi uzraudzīti un novērtēti, operācijas (darījumi) notiek saskaņā ar dalībnieka noteikto kārtību, dalībnieks darbojas saprātīgi, piesardzīgi un efektīvi, pilnībā ievērojot likuma un citu normatīvo aktu prasības;

4.6. *ārzonā reģistrēts komersants* — komersants, kas reģistrēts zemu nodokļu valstī vai beznodokļu valstī, kas par tādu ir noteikta Latvijas Republikas Ministru kabineta 26.06.2001. noteikumos Nr. 276 “Noteikumi par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm vai teritorijām” vai tos aizstājošajos normatīvajos aktos.

2. Iekšējās kontroles sistēmas pamatelementi

5. Dalībnieka iekšējās kontroles sistēmas dokumenti (politika un procedūras) satur šādus pamatelementus:

5.1. potenciālā klientu loka noteikšana;

5.2. klientu identifikācija un patiesā labuma guvēja noskaidrošana;

5.3. neparastu un aizdomīgu darījumu konstatēšana;

5.4. augsta riska klientu noteikšana;

5.5. pastāvīga klientu veikto darījumu uzraudzība, kuras apjoms un regularitāte ir atkarīga no attiecīgā klienta riska grupas;

5.6. atturēšanās no aizdomīgu darījumu veikšanas kārtība.

6. Dalībnieks iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka kārtību, kādā tas sāk un beidz darījumu attiecības ar starpniekiem (aģentiem), kas dalībnieka uzdevumā veic klienta identifikāciju un patiesā labuma guvēja noskaidrošanu, kurā ir noteikti savstarpējie pienākumi, atbildība un prasības, kādas tiek izvirzītas šādiem starpniekiem (aģentiem), t.sk. nevainojama reputācija, stabils finanšu stāvoklis.

7. Noteikumu 6. punktā minēto starpnieku (aģentu) darbiniekus, kuri veic klienta identifikāciju un patiesā labuma guvēja noskaidrošanu, dalībnieks identificē saskaņā ar likuma prasībām par klienta identificēšanu.

8. Noteikumu 6. punktā minēto starpnieku (aģentu) pakalpojumu izmantošana neatbrīvo dalībnieku no atbildības par klientu identifikāciju, patiesā labuma guvēja noskaidrošanu un saimnieciskās darbības pārzināšanu.

9. Dalībnieks iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka kārtību, kas reglamentē ar klientu saistīto dokumentu uzglabāšanu.

2.1. Potenciālā klientu loka noteikšana

10. Dalībnieks iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka savu potenciālo klientu loku un norāda pazīmes, kas raksturo klientus, ar kuriem dalībnieks nevēlas sadarboties.

11. Nosakot potenciālo klientu loku, dalībnieks ņem vērā klienta reputāciju, klienta reģistrācijas (rezidences) valsti, klienta saimnieciskās darbības virzienus (darījumus), kā arī informācijas un dokumentu pieejamību par šiem darījumiem.

12. Dalībnieks iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka minimālos kritērijus (kārtību) sadarbības pārtraukšanai ar klientu.

2.2. Klienta identifikācija un patiesā labuma guvēja noskaidrošana

13. Dalībnieks iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka klienta identifikācijas un patiesā labuma guvēja noskaidrošanas kārtību.

14. Pirms sadarbības sākšanas ar klientu dalībnieks no klienta pieprasa informāciju par tā plānotajiem darījumiem, to veidiem un apmēru, kurus tas plāno veikt ar dalībnieku.

15. Dalībnieks savos iekšējos normatīvajos dokumentos (procedūrās) nosaka patiesā labuma guvēja noskaidrošanas kārtību, tajā skaitā mērķtiecīgus, samērīgus un lietderīgus pasākumus, kas ļauj dalībniekam gūt pārliecību, ka tā rīcībā ir pietiekama informācija par patieso labuma guvēju, tā personisko vai saimniecisko darbību un finanšu līdzekļu izcelsmi.

16. Noteikumu 15. punkta prasību izpildei dalībnieks (t.sk. pieprasot klientam tālāk norādītos dokumentus) var izmantot:

16.1. izziņas vai izrakstus no nekustamo īpašumu vai citiem mantiskiem reģistriem (Zemesgrāmatas, Ceļu satiksmes drošības direkcijas, Kuģu reģistrs u.tml.);

16.2. izziņas vai izrakstus no publiskiem reģistriem par patiesajam labuma guvējam piederošām akcijām vai kapitāla daļām;

16.3. konta turētāja sniegto informāciju par patiesajam labuma guvējam piederošiem finanšu līdzekļiem;

16.4. izziņas vai cita veida informāciju par patiesā labuma guvēja darba vietu, ieņemamajiem amatiem, nodarbošanos, profesiju, izglītību u.tml.;

16.5. patiesā labuma guvēja ienākumu (nodokļu) deklarācijas vai cita veida dokumentāru informāciju par patiesā labuma guvēja ienākumiem un to iegūšanas veidu (darba alga, dividendes, ienākumi no noslēgtajiem uzņēmuma līgumiem (darījumiem), mantojums, dāvinājums, ienākumi no īpašuma atsavināšanas u.tml.);

16.6. citus dokumentus vai informāciju, kas apliecina patiesā labuma guvēja mantisko stāvokli.

17. Fiziskās personas — nerezidenta, kurš pats ieradies pie dalībnieka Latvijā, identifikācijai ir izmantojams tikai ieceļošanai Latvijā derīgs personas identitāti apliecinošs dokuments.

18. Dalībnieks var paļauties uz citas tā uzņēmumu grupā ietilpstošas valsts kompetentas iestādes uzraudzītas finanšu institūcijas, kas reģistrēta Eiropas Savienības dalībvalstī, ārvalstī, kas ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalsts vai Finanšu darbības uzdevumu grupas cīņai ar naudas atmazgāšanu (turpmāk tekstā — FATF) dalībvalsts, veikto klienta identifikāciju, patiesā labuma guvēja noskaidrošanu un klienta saimnieciskās vai personiskās darbības pārzināšanu, ja šādu darbību veikšanas kārtība ir dokumentēta dalībnieka procedūrās.

19. Ja dalībnieks veic noteikumu 18. punktā minētās darbības, tas ir atbildīgs par likuma prasību ievērošanu par klienta identifikāciju, patiesā labuma guvēja noskaidrošanu un klienta saimnieciskās vai personiskās darbības

pārzināšanu.

20. Kredītiestāde iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka kritērijus ārvalsts kredītiestādei, ar kuru tā nesāk sadarbību.

21. Dalībnieks iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka kārtību ārvalsts kredītiestādes, kas atvērusi kontu pie dalībnieka, iekšējās kontroles sistēmas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā efektivitātes un pietiekamības novērtēšanai, kā arī kārtību kontā veikto darījumu pastāvīgai uzraudzībai.

22. Ja dalībnieks savā potenciālo klientu lokā ir plānojis sadarbību ar ārzonā reģistrētiem komersantiem vai ar komersantiem, kuru reģistrācijas (rezidences) vietas tiesību akti pēc būtības dod tiesības komersantam veikt saimniecisko darbību līdzīgi ārzonā reģistrētam komersantam, dalībnieks iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka kārtību, kas ļauj gūt pietiekamu informāciju par šāda komersanta konta izmantošanas mērķi un finanšu līdzekļu izcelsmi.

23. Noteikumu 22. punkta prasību izpildei dalībnieks var izmantot:

23.1. dokumentētu informāciju par komersanta līdzšinējo saimniecisko darbību;

23.2. dokumentētu informāciju par jaundibinātā komersanta vai tā patiesā labuma guvēja saimniecisko vai personisko darbību, kā arī tā darījumu partneriem;

23.3. shematisku komersanta sadarbības ar darījumu partneriem attēlojumu;

23.4. cita veida pietiekamu un ticamu informāciju, ko dalībnieks saskaņā ar procedūru iegūst finanšu līdzekļu izcelsmes noskaidrošanai.

24. Dalībnieks nav tiesīgs sākt sniegt finanšu pakalpojumus klientam, pirms klients ir identificēts un patiesais labuma guvējs noskaidrots saskaņā ar likumu.

25. Sākot sniegt finanšu pakalpojumus klientam, ar kuru darījumu attiecības dalībnieks nodibina attālināti, izmantojot jebkurus elektroniskos sakaru līdzekļus vai pasta pakalpojumus, dalībnieks var uzticēties publiskā notāra veiktajai klienta identifikācijai. Šādā gadījumā publiskais notārs apliecina klienta gribu sākt darījumu attiecības ar dalībnieku un šīs personas identitāti apliecinoša derīga dokumenta kopiju.

26. Klienta vai potenciālā klienta identifikāciju un patiesā labuma guvēja noskaidrošanu ārvalstīs ir tiesīgs veikt dalībnieka darbinieks, dalībnieka pārstāvniecības, kas ir tiesīga darboties attiecīgajā ārvalstī saskaņā ar tās normatīvajiem aktiem, darbinieks vai starpnieks (aģents).

27. Dalībnieks iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka tās papildu darbības, ko tas veiks, lai pārliecinātos par dalībniekam iesniegto identifikācijas datu un informācijas par patiesā labuma guvēja īstumu klientam, kurš darījumu attiecības ar dalībnieku nodibinājis attālināti — personiski neierodoties pie dalībnieka, kā arī dokumentē šo papildu darbību izpildi.

28. Noteikumu 27. punkta prasību izpildei dalībnieks var:

28.1. pieprasīt klienta personisku klātbūtni, veicot pirmo darījumu;

28.2. veikt klienta norādītās adreses un tālruņa numura pārbaudi, nosūtot dokumentus klientam uz tā norādīto adresi ar licencētu kurjerpastu vai dodoties klātienē vizītēs, sazinoties ar klientu pa tā norādīto tālruņa numuru vai citādi pārbaudot sniegto informāciju;